

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(Жильцов О.Б.)

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страхові послуги

для студентів

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1463/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)
« » 2023 р.

Київ – 2023

Розробники:

доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів Сосновська Ольга Олександрівна

Викладачі:

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Васечко Людмила Іванівна

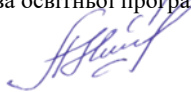
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) фінансів

Протокол №6 від 28.08.2023

Завідувач кафедри Рамський А.Ю.
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 072 Фінанси, банківська справа та страхування)
(назва освітньої програми)

28.08. 2023 р.

Керівник освітньої програми Нечипоренко А.В.
(підпис)

Робочу програму перевірено
28.08. 2023 р.

Заступник директора/декана Казак О.О.
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредитів / 120 годин	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

Метою навчальної дисципліни «Страхові послуги» є вивчення механізму надання страхових послуг страховими компаніями в Україні, формування системи практичних навичок з розробки, просування і продажу страхових продуктів та обслуговування клієнтів страхових компаній.

Завдання навчальної дисципліни:

- розвиток у студентів навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань у ході вивчення курсу, вивчення й аналізу страхового законодавства, теорії та практики;

- сформувати цілісне уявлення про страхові послуги як особливий товар, їх соціально-економічне призначення, технологію розробки страхових продуктів, їх корегування та адаптацію до вимог страхувальників;

- поглибити теоретичні знання студентів з питань укладання та ведення страхової угоди: визначення мети укладання договору страхування, аналізу та оцінки ризиків за об'єктом страхування, розрахунку страхового тарифу та формулювання інших умов угоди;

- деталізувати знання за окремими видами страхування й надати конкретну інформацію про технологію роботи страхової компанії з клієнтами при прийнятті ризиків на страхування та врегулюванні вимог страхувальників при настанні страхових випадків.

Студент повинен знати:

- законодавчу та нормативну базу України, міжнародні стандарти, що регулюють та регламентують умови розробки та реалізації страхових послуг;

- порядок розробки та просування страхової послуги, основні бізнес процеси при укладанні й обслуговуванні договорів страхування;

- порядок організації роботи компанії при прийнятті ризиків на страхування, їх оцінки з боку андеррайтерів, визначення страхового тарифу, франшизи, порядку ведення договорів та їх обслуговування при настанні страхового випадку;

- особливості моніторингу договорів за окремими видами страхування, порядок прийняття рішень зі зменшення ступеню ризиків до та під час врегулювання

збитків;

– організацію роботи компаній зі страхування життя: визначення умов страхування конкретного клієнту, порядок надання страхових послуг за видами страхування життя, проведення експертизи при настанні страхових подій тощо.

Після опанування дисципліни студент повинен **уміти**:

– обґрунтувати теоретичні основи існування страхової послуги як специфічної системи відносин, що виникають між страховиками та страхувальниками з метою задоволення потреб кожної із сторін та здійснюються за певною технологією;

– здобути необхідну інформацію для формування проекту договору страхування згідно з особливостями страхових інтересів страхувальників;

– провести оцінку ризиків з метою прийняття рішень про можливість їх страхування за певних умов;

– скласти необхідні документи для укладання договорів страхування та врегулювання претензій страхувальників при настанні страхової події;

– здійснювати наукові дослідження з проблем функціонування страхових послуг в Україні та зарубіжних країнах.

Програмні компетентності:

ЗК 8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 11 Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 12 Здатність працювати автономно.

ЗК 13 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства та основи розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 6 Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

ПР 6 Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР 7 Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР 20 Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР 23 Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності							
Тема 1. Страхова послуга та особливості її реалізації	16	4	4				8
Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди	16	4	4				8
Модульний контроль	2	2					
Разом	34	8	8				16
Змістовий модуль 2. Особливості надання страхових послуг з особистого страхування							
Тема 3. Страхування життя та пенсій	10	4	2				4
Тема 4. Страхування від нещасних випадків	8	2	2				4
Тема 5. Медичне страхування	10	2	2				6
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	8	6				14
Змістовий модуль 3. Особливості надання страхових послуг з майнового страхування							
Тема 6. Страхування фінансових та кредитних ризиків	10	2	4				4
Тема 7. Страхування підприємницьких ризиків	14	4	4				6
Тема 8. Автотранспортне страхування	8	2	2				4
Модульний контроль	2	2					
Разом	34	8	10				14
Змістовий модуль 4. Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності							
Тема 9. Страхування відповідальності як галузь страхування	10	2	2				6
Тема 10. Страхування відповідальності громадян	10	2	2				6
Модульний контроль	2	2					
Разом	22	4	4				12
Усього	120	28	28				56

Примітка: слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності

Тема 1. Страхова послуга та особливості її реалізації

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Вивчення й формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги та недоліки. Продаж через посередників: переваги та недоліки. Права і обов'язки страхових посередників. Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладання договору страхування; видача полісів, врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Заява про страхування: форма подання, зміст, значення. Андеррайтинг: оцінка ризику; вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшизи; розрахунок страхової премії. Укладання договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування.

Змістовий модуль 2. Особливості надання страхових послуг з особистого страхування

Тема 3. Страхування життя та пенсій

Види страхування життя. Змішане страхування життя. Суб'єкти страхування. Обсяги страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Одержувачі страхової суми у випадку смерті страхувальника. Порядок визначення і сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії по визначенню страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам. Страхування дітей. Страхування до вступу в шлюб. Довічне страхування. Страхування пенсій.

Тема 4. Страхування від нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків. Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Добровільні види страхування від нещасних випадків і умови їх проведення. Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків. Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Медичне страхування

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Обов'язкове медичне страхування. Права й обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку. Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Строк страхування. Страхова сума. Страхова премія. Порядок виплати страхового забезпечення. Відмова у виплаті. Медичне страхування громадян, які виїжджають за кордон.

Змістовий модуль 3. Особливості надання страхових послуг з майнового страхування

Тема 6. Страхування фінансових та кредитних ризиків

Необхідність і значення страхування у фінансово-кредитній сфері. Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Характеристика окремих видів страхування кредитних ризиків. Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування прибутку (доходу); страхування депозитів; інші види. Умови страхування.

Тема 7. Страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття «підприємницькі ризики». Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Страхування від вогню та інших небезпек. Основні умови страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності; об'єкти страхування, їх оцінка; виключення; строк дії договору. Страхова сума, страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування. Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна. Страхування відповідальності товаровиробників: за якість продукції, що виробляється; за забезпечення зайнятості робочих місць; забруднення навколишнього середовища; страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств.

Тема 8. Автотранспортне страхування

Страхування автотранспортних засобів. Загальна характеристика умов страхування. Програми страхування автотранспорту. Обсяг страхової відповідальності. Страхове відшкодування. Особливості надання послуг у страхуванні автотранспорту. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників автотранспортних засобів. Суб'єкти страхування. Порядок укладання договору, перелік необхідних документів, андеррайтинг. Визначення страхового платежу, термінів страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Міжнародна система «Зелена картка», її розвиток. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг

страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення й порядок відшкодування збитків.

Змістовий модуль 4. Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності

Тема 9. Страхування відповідальності як галузь страхування

Об'єкти страхування відповідальності. Структура страхування відповідальності: страхування відповідальності власників транспортних засобів, страхування професійної відповідальності, страхування відповідальності підприємця, страхування відповідальності інвестора, страхування кредитів, страхування депозитів тощо. Права й обов'язки партнерів у страхуванні цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Суб'єкти обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів: страховики (страхові компанії), моторне (транспортне) страхове бюро, страхувальники (власники транспортних засобів), юридичні та фізичні особи, яким заподіяна шкода транспортним засобом внаслідок транспортної пригоди. Припинення дії договору обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування професійної відповідальності. Страхування кредитних ризиків.

Тема 10. Страхування відповідальності громадян

Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування. Страхування особистої відповідальності власників будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин. Страхування професійної та іншої відповідальності.

Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4	2	2	
2	Відвідування практичних занять	1	4	4	3	3	5	5	2	2	
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	3	15	2	10	
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	3	30	5	50	2	20	
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	
Разом				83		77		99		59	
Максимальна кількість балів:							318				
Розрахунок коефіцієнта:							318 / 100 = 3,18				

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I			
Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності			
1	Страхова послуга та особливості її реалізації	8	5
2	Порядок укладання та ведення страхової угоди	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II			
Особливості надання страхових послуг з особистого страхування			
3	Страхування життя та пенсій	4	5
4	Страхування від нещасних випадків	4	5
5	Медичне страхування	6	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III			
Особливості надання страхових послуг зі страхування майна			
6	Страхування фінансових та кредитних ризиків	4	5
7	Страхування підприємницьких ризиків	6	5
8	Автотранспортне страхування	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV			
Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності			
9	Страхування відповідальності як галузь страхування	6	5
10	Страхування відповідальності громадян	6	5
Разом		56	50

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 3, 4, 5 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 6, 7, 8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 9, 10 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку.

Залік (диференційований залік) – це вид семестрового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з кредитного модуля оцінюється, як правило, на підставі рейтингової системи оцінювання за результатами поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання модульних контрольних робіт та певних видів робіт на семінарських заняттях) протягом семестру. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та програмою на семестр з цієї навчальної дисципліни. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни, де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	36-59
F	0-35

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV	
Назва модуля	Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності (83)		Особливості надання страхових послуг з особистого страхування (77)			Особливості надання страхових послуг з майнового страхування (99)			Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності (59)	
Лекції	1,2	3,4	5,6	7	8	9	10,11	12	13	14
Теми лекцій	Страхова послуга та особливості її реалізації (2 бал)	Порядок укладання та ведення страхової угоди (2 бал)	Страхування життя та пенсій (2 бал)	Страхування від нещасних випадків (1 бал)	Медичне страхування (1 бал)	Страхування фінансових та кредитних ризиків (1 бал)	Страхування підприємницьких ризиків (2 бал)	Автотранспортне страхування м(1 бал)	Страхування відповідальності як галузь страхування (1 бал)	Страхування відповідальності громадян (1 бал)
Теми семінарських занять	Страхова послуга та особливості її реалізації (22 бал)	Порядок укладання та ведення страхової угоди (22 бал)	Страхування життя та пенсій (11 бал)	Страхування від нещасних випадків (11 бал)	Медичне страхування (11 бал)	Страхування фінансових та кредитних ризиків (22 бал)	Страхування підприємницьких ризиків (22 бал)	Автотранспортне страхування (11 бал)	Страхування відповідальності як галузь страхування (11 бал)	Страхування відповідальності громадян (11 бал)
Самостійна робота	10 балів		15 балів			15 балів			10 балів	
Поточний контроль	МК – 25 балів		МК – 25 балів			МК – 25 балів			МК – 25 балів	
Загалом	318, коефіцієнт переведення у 100-бальну шкалу 318 / 100 = 3,18									

Рекомендована література

1. Безугла В.О. Страхування [Текст]: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
2. Бортнікова Є.В. Історія походження та сутність понять «ризик», «ризик-менеджмент» та «операційні ризики». *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*. 2012. №8. Режим доступу:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1336> .

3. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
4. Волосович С. В. Економічна сутність кредитного страхування. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №2. С. 250-255.
5. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. К.: КНЕУ. 2007. 328 с.
6. Говорушко Т.А. Страхові послуги: підручник. К.: Центр учбової літератури. 2011. 376 с.
7. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2006. 312 с. Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Donets_Liubov/Ekonomichni_ryzykuta_metody_yikh_vymiriuvannia.pdf
8. Журавка О.С., Босак І.Л., Кубах Т.Г., Мордань Є.Ю. Аналіз та прогнозування розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2022. – № 2. – С. 50-58.
9. Закон України «Про страхування» зі змінами та доповненнями. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96>
10. Залєтов О. М. Страхування: навчальний посібник. К.: Міжнародна агенція «БІЗОН». 2003. 320 с.
11. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2007. 344 с.
12. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: навч. посіб. 2-ге вид., доп. перероб. К.: Центр навчальної літератури. 2004.
13. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: монографія. Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш. 2002. 570 с.
14. Кнейснер О.В. Страхування: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка». 2008. 188 с.
15. Методика формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 18 вересня 2018 року №1638. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-18#n2>.
16. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.minfin.gov.ua>.
17. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу до електронних документів: <http://www.nbuv.gov.ua>.
18. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.
19. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nplu.org/ua>.
20. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. Режим доступу: uainsur.com.
21. Плиса В.Й. Страхування: підручник. Київ: Каравела. 2010. 472 с.
22. Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Затверджено Держфінпослуг № 673 від 27.10. 2011 року. Режим доступу: www.dfp.gov.ua.
23. Портал «Все про страхування». Режим доступу: <http://www.forinsurer.com>.

24. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Закон України від 1 липня 2004 року (зі змінами). Режим доступу: www.rada.gov.ua.
25. Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні від 27.01.2004 №24 (зі змінами та доповненнями). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04>.
26. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності і прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 07.06.2018 №850 (зі змінами та доповненнями). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-187>.
27. Сосновська О. О. Страхове підприємництво як домінанта економічної безпеки. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі* : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 листопада 2017 р.). С.194–196.
28. Сосновська О.О. Актуальні проблеми розвитку добровільного медичного страхування в Україні / Сосновська О.О. // *Innovations in science and education: challenges of our time*. – London: IASHE, 2016. – P. 60-64.
29. Сосновська О.О. Фінансова стійкість страховика та умови її забезпечення / О.О. Сосновська // *Економіка, фінанси і управління в 21 столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Буковель-Київ), 20-23 березня 2017.
30. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: навчальний посібник. К.: ЮЦ Видавництво "Політехніка". 2004. 200 с.
31. Страхіві послуги: підручник під ред. С.С. Осадеця, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкової та ін. К.: КНЕУ, 2007. 464 с.
32. Страхування: навчальний посібник під ред. Л. М. Горбач, О. Б. Каун. Київ: Кондор, 2011. 529 с.
33. Страхування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. напряму підгот. 6.030508 «Фінанси і кредит» під ред. Т. А. Говорушко, В. М. Стецюка. Львів: Магнолія 2018. 323 с.
34. Страхування : навчальний посібник для студентів галузі знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / О. О. Сосновська ; Київський університет імені Бориса Грінченка, Факультет інформаційних технологій та управління, Кафедра фінансів. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. - 327 с. - ISBN 978-617-658-102-4
35. Страхування: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
36. Страхування: підручник/ Керівник авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. — 3-те вид. — К.: КНЕУ, 2006. — 599 с.
37. Хропонюк Д.А., Длугопольський О.В. сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. - *Innovation and Sustainability*. – 2023. – №1. – 118-127.
38. Шумелда Я.П. Страхування: навчальний посібник. К.: Міжнародна агенція "БІЗОН", 2007. 384 с.
39. Яворська Н. В. Страхіві послуги: навч. посібник. К.: Знання, 2008. 354 с.
40. Daykin C., Penikane T., Pesonen M. *Practical Risk Theory for Actuaries*. Chapman and Hall, London. 1996. 136 p.

41. Klein Chris. Looking for a Premium. Reinsurance Credit Risk and Bo. Default Rates. // London: Benfield Industry Analysis and Research. 2004. P.16- 20.
42. Sosnovska O.O., Zhytar M. O. Integral Valuation of the System Efficiency of Economic Security of the Enterprise: Collective Monograph Association Agreement: Driving integrational Changes, Accent Graphics Communications. Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 109-121.
43. Sosnovska O.O., Zhytar M. O. Integral Valuation of the System Efficiency of Economic Security of the Enterprise: Collective Monograph Association Agreement: Driving integrational Changes, Accent Graphics Communications. Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 109-121.
44. Williams C.A. Principles of risk Management and insurance. T.2.-Mavlem, Pennsylvania, USA,.198, P.172.
45. ЕНК Страхові послуги для навчання в Е-середовищі Університету <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21719>